

СЕКЦІЯ 1

ДОКУМЕНТ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ ХХІ СТ.

УДК: 930.25(477):004.738.5(045)

Грещук Данило Ігорович
(*наук. керівник – канд. техн. наук, доцент Марковець О. В.*)
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ

Різноманітні аспекти використання та поширення архівної інформації широко визначають інформаційну діяльність державних архівів. Ця діяльність націлена на задоволення інформаційних потреб фізичних та юридичних осіб та держави і включає в себе такі складники: архівне описування, створення довідкового апарату архіву, користування його документами та використання архівної інформації [5].

Розглядаючи діяльність архівних установ як інформаційну систему, важливо зазначити, що в сучасних умовах світового соціально-економічного розвитку інформаційні ресурси набули нового значення. Вони стали стратегічною основою економічного і науково-технологічного прогресу, життєдіяльності та розвитку соціальних систем. До того ж вони стали важливим фактором успішної внутрішньої і зовнішньої політики, національної безпеки, а також об'єктом виробництва, товарних відносин і конкуренції [7].

Оскільки архів є структурованою інформаційною системою, що включає архівні документи, довідковий апарат, бази даних і технології, то документи, які зберігаються в архіві, вважаються архівними інформаційними ресурсами, які становлять частину загальних інформаційних ресурсів країни. Отже, архів виступає як інформаційна служба та активний учасник інформаційних відносин, сприяючи реалізації державної політики у сфері інформації та виконуючи основні функції – отримання, зберігання, використання та поширення архівної інформації [2].

Державні архіви як ключові установи системи архівних установ України є спеціалізованими державними структурами, які відповідають за організацію формування Національного архівного фонду, збереження більшості його матеріалів, ведення державного обліку архівних документів та надання доступу до них користувачам. Шляхом виконання цих завдань державні архіви сприяють збереженню, розмноженню та використанню історичних документальних ресурсів, що становлять значну частину культурної спадщини як в Україні, так і у світі; сприяють формуванню національної ідентичності; роблять суттєвий внесок у розвиток України як демократичної держави [5].

Основною метою інформатизації в цьому контексті є оптимізація процесів формування та зберігання документів Національного архівного фонду, захист національних інтересів у сфері архівістики, забезпечення повного та оперативного доступу до інформації, що міститься у архівних документах, активізація та швидке

використання документної архівної інформації в суспільстві, інтеграція архівних документів у міжнародні інформаційні мережі.

У сучасних умовах інформатизації одним із ключових аспектів діяльності архіву як соціально-комунікаційної структури є забезпечення повного та оперативного задоволення суспільних потреб у ретроспективній документній інформації через надання різноманітних інформаційних послуг та продуктів. У термінології інформаційної сфери інформаційна послуга [1] означає дії суб'єктів, спрямовані на надання споживачам інформаційних продуктів. Отже, інформаційний продукт [2] – це документована інформація, призначена для задоволення потреб користувачів.

У сучасних умовах розвитку процесу інформатизації для архіву як соціально-комунікаційної структури одним із ключових напрямів діяльності є повне та оперативне задоволення потреб суспільства у ретроспективній документній інформації через надання різноманітних інформаційних послуг та продуктів. Інформаційні послуги, спрямовані на задоволення потреб споживачів у соціально значимій ретроспективній документній інформації, архів забезпечує на основі «інформаційного ресурсу» [3], що у визначенні Закону України «Про Національну програму інформатизації» розглядається як «сукупність документів у інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо)». Для архівів України інформаційним ресурсом є Національний архівний фонд – це скарбниця соціальної пам'яті, культурної та національної ідентичності українського народу в загальносвітовому вимірі. Національний архівний фонд являє собою сукупність архівних документів, які зберігаються в Україні або підлягають передачі Україні згідно з міжнародними угодами, відображають історію духовного і матеріального життя українського народу та інших народів, мають культурну цінність, є надбанням української нації, визнані відповідною експертизою і зареєстровані відповідно до законодавства [4].

В епоху інформатизації архівної справи в Україні важливу роль відіграють виставки архівних документів, які активно працюють у мережі Інтернет у режимі онлайн. Ці виставки є ключовим інструментом PR-технологій архіву в сучасному соціально-комунікаційному середовищі та призначені для взаємодії з різними аудиторіями: зовнішньою, внутрішньою та міжсистемною. У цьому контексті архівам необхідно максимально використовувати сучасні досягнення в галузі інформаційного менеджменту та маркетингу. На офіційному вебсайті Держкомархіву України доступні постійно діючі документальні виставки онлайн, які охоплюють широкий спектр тем: від автографів української історії до подій Другої світової війни та інших важливих аспектів минулого. Для полегшення навігації на сайті розроблено тематичний покажчик виставок та окремих розділів [6].

Важливим елементом взаємодії з громадськістю з допомогою інформаційних технологій є інтернет-приймальня Держкомархіву України. Цей інструмент дає змогу забезпечувати зворотний зв'язок у електронній формі зі споживачами архівної інформації з різних сфер: від запитів соціально-правового спрямування до генеалогічних досліджень та запитів щодо місцезнаходження документів [8]. Архівна справа як один з головних факторів збереження національної пам'яті активно

реагує на ці зміни. Усе більша суспільна потреба у документній інформації вимагає постійного розвитку і вдосконалення технічних та організаційних засобів її поширення. Актуальною залишається потреба у розробці комплексної програми соціально-наукової та електронної комунікації в мережі архівних установ України, яка дасть змогу архівам стати важливим постачальником інформації для аналітичних центрів державного управління.

Список використаних джерел

1. Боряк Г. Проблеми подальшого реформування документної інформаційної сфери. *Архіви України*. 2005. № 1–3. С. 9–31.
2. Галузева система науково-технічної інформації з архівної справи та документознавства: структура та основні напрями функціонування. Київ, 2005. 20 с.
3. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. Київ, 2005. 32 с.
4. Золотарьова І. О., Бутова Р. К. Автоматизація документообігу. Харків, 2008. 156 с.
5. Кисельов І. М. Про автоматизовану інформаційно-пошукову систему архіву. *Студії з архівної справи та документознавства*. 1997. Т. 2. С. 29–32.
6. Меньківська Н. С. Інформаційна діяльність державних архівів: сутність та визначення поняття. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2009. № 3. С. 51–55.
7. Одинока Л., Романовський Р. Інформаційно-бібліографічна діяльність УНДІАСД. *Студії з архів. справи та документознавства*. 2004. Т. 12. С. 34–39.
8. Пріоритетні питання державної політики у сфері архівної справи та діловодства. *Офіційний веб-портал Державної архівної служби України*. URL: https://old.archives.gov.ua/Archives/Priorytetni_pytannya.pdf

Анотація. У статті розглянуто різні аспекти використання та поширення архівної інформації в широкому розумінні, визначено інформаційну діяльність державних архівів. Дослідження висвітлює компоненти цієї діяльності, як-от архівне описування, створення довідкового апарату, користування документами та використання архівної інформації.

Ключові слова: архів, інформаційні зв'язки, архівні документи, архівний інформаційний ресурс.

УДК: 930.253:004.9

Кирильчук Максим Миколайович

(*наук. керівник – д-р філол. наук, професор Лукаш Г. П.*)

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ФОНОДОКУМЕНТІВ ЯК ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ

«Фонодокументи» – це термін, який використовується для позначення аудіо-записів, які містять інформацію. Ці аудіозаписи можуть бути у формі лекцій, інтерв'ю, радіопрограм, аудіокниг, подкастів та іншого аудіоматеріалу. Отже, фонодокументи дійсно можуть бути розглянуті як джерело інформації в цифровому просторі. У цифровому просторі існує безліч платформ і сервісів, де можна знайти та використовувати фонодокументи. Це можуть бути музичні сервіси стримінгу,